

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
41 (1999)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-23-0

BRNO 2000

9 9990385

150, —

PŘEHLED VÝZKUMŮ 41 (1999)

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., RNDr. Vladimír Hašek, DrSc.,
Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš, Alice Del Maschio,
Dana Gregorová

Na titulním listě: Orlovice, okr. Vyškov. Letecký dokumentační snímek
zaniklého hradu.

Tisk: BEKROS

Náklad: 350 ks

© 2000 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

Horákové nalezen na hromadě hlíny zlomek okraje kultury LnK. Nálezy byly učiněny v prostoru panelového sídliště v Předmostí jižně od zdejšího hřbitova, kde se dříve nacházela trať „Dvorské“. Tato trať byla díky nálezům z neolitu a doby bronzové známa již na počátku 20. století (Červinka 1902, 79, 132, 227). V 80. letech byla již tato lokalita považována za zcela zničenou (Staňa 1984, 14, 15). Nové nálezy se však dají označit jako pozůstatky trati „Dvorské“, významné archeologické lokality.

Zdeněk Schenk, Přerov

Literatura:

Červinka, I.L. 1902: Morava za pravěku, Vlastivěda moravská I, Brno.

Staňa, Č. 1984: Poslední stopy po neolitickém sídlišti v poloze „Na Dvorských“ v Přerově-Předmostí (okr. Přerov), PV 1982, 14-15.

Resumé:

Přerov (Kataster Předmostí, Bez. Přerov). Milady Horákové Straže. Neolithikum - LBK. Siedlung. Oberflächenuntersuchung.

SELOUTKY (okr. Prostějov)

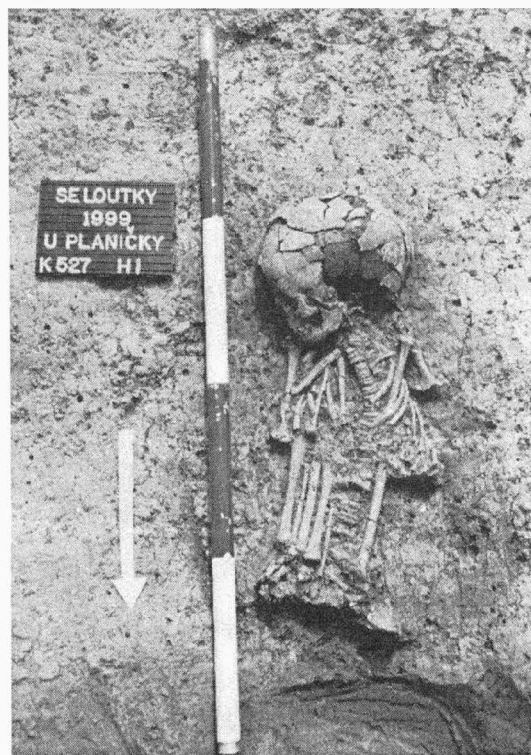
„U planičky“. Neolit - LnK, KVK, MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Katastr Seloutek je poměrně velmi intenzivně osídlen od starší doby kamenné. To se týká i polohy „U planičky“. Poloha volně navazuje na trať „Záhumení“. Nálezy z tohoto prostoru jsou známy z předválečného období „první republiky“, kdy zde ve 20. letech prokopával A. Gottwald několik sídlištních jam kultury s lineární, vypíchanou a moravskou malovanou keramikou, popelnicových polí a latěnu. V květnu 1996 zde proběhl pod vedením P. Procházkové z muzea v Prostějově záchranný výzkum, který na trase plynovodu zachytil 22 archeologických objektů z různých období pravěku. Ještě téhož roku zde byla položena menší sonda, která tyto poznatky potvrdila.

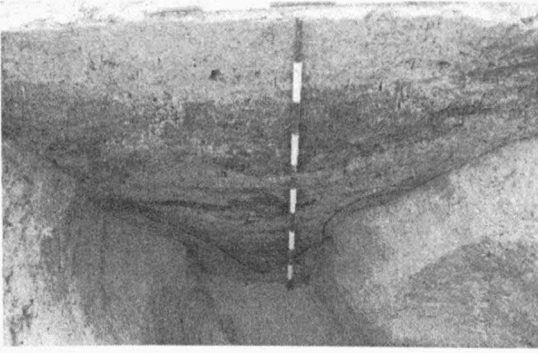
Úkolem záchranného archeologického výzkumu, který byl realizován od 9. 8. - 26. 11. 1999, byl výzkum v prostoru rozšíření komunikace a trase inženýrských sítí, což znamenalo skrytou plochu o velikosti cca 5x200 m, což je 1000 m². V dolní části neskryté plochy komunikace byl proveden archeologický průzkum a následný rychlý záchranný výzkum na prodloužení trasy kanalizace a vodovodu, což znamenalo dotčenou plochu 1,4x53 m. V horní části prodloužení kanalizace byl proveden pouze archeologický dohled a jednalo se zde o dotčenou

plochu 0,8x50 m. Dále byl realizován záchranný archeologický výzkum na 4 plochách, které jsou určeny k výstavbě rodinných domů. Zde byly zkoumány především větší plochy dotčené výstavbou vlastního rodinného domu a dále pak přípojek kanalizace či výstavbou studny. Celkem tedy dosáhly sledované a prozkoumané plochy v Seloutkách 2160 m².

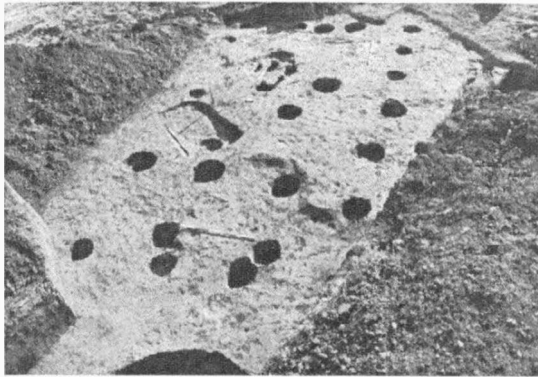
Plocha polykulturního osídlení se nachází na jedné z potočních teras, které vycházejí z masivu nejvyšší kóty v okolí - Chlumu (412 m n. m.). Východní svah Chlumu je rozbrzděn řadou vodotečí, přičemž poloha „U planičky“ je ze severní strany vymezena právě jednou takovou vodotečí, která se vlevá do Lučního potoka. Svah má převažující východní sklon a orientaci, přičemž ke stranám má mírnou jižní a severní orientaci. Byl zde tak vytvořen méně výrazný terénní hřbet vhodný k osídlení. Nadmořská výška trati „U planičky“ je v rozmezí 263 - 273 m n. m. Podloží je tvořeno mohutnou sprašovou návějí, která je rozdělena do řady různě zbarvených mikrovrstviček, včetně vrstev fosilních půd. Půdní kryt tvoří tmavě hnědá ornice.

Obr. 1. Seloutky - "U planičky". Dětský pohřeb v sídlištním objektu kultury s lineární keramikou. Kindergrab in einer Siedlungsgrube der LBK. Foto Z. Čizmář.

Obr. 2. Seloutky - "U pláničky". Pohled na profil hrotitého příkopu MMK. Blick auf das Profil eines Spitzgrabens der MBK. Foto Z. Čižmář.

Obr. 3. Seloutky - "U pláničky". Půdorys domu MMK. Pohled od severu. Hausgrundriß der MBK. Blick von Norden. Foto Z. Čižmář.

Celkem bylo doposud zachyceno a prozkoumáno na 165 archeologických objektů. Nejstarší zde zjištěné osídlení spadá do období mladší doby kamenné a náleží kultuře s lineární keramikou. Jedná se o několik desítek různých sídlištních objektů - většinou menších jam, které jsou datovány do fáze Ib moravské LnK. V objektu č. 527 této kultury byl objeven dětský pohřeb. Jednalo se o pohřeb asi jednoletého dítěte na dně mělkého hliníku. Bylo uloženo na pravém boku ve skrčené poloze, s hlavou k jihu a obličejem k východu. Nebyly zde nalezeny žádné milodary. Keramické zlomky z výplně objektu ho s jistotou zařazují do fáze Ib. K zajímavostem patří sídlištní jáma č. 586, na jejíž dně byla nalezena polovina mísy s vhloubenou výzdobou a s uměle vytvořeným otvorem ve dně - „dušník“(?).

Sporadické doklady osídlení kulturou s vypíchanou keramikou vystřídala v závěru mladší a počátku pozdní doby kamenné kultura s moravskou malovanou keramikou. Ta zde zakládá velké sídliště, z něhož se podařilo získat bohatý soubor keramiky (i

se zbytky polychromní malby), které ho pozitivně datují do fáze IIa MMK. Mezi ostatními nálezy jsou zajímavé některé kusy štípané industrie, jejichž surovina je předběžně určena jako radiolarit.

Dominantou sídliště je však především rozsáhlé opevnění, které zde bylo zachyceno ve dvou úsecích. Jedná se o dva hrotité příkopy. První z nich byl zachycen v délce 35 m a měl téměř 3 m šířku a 3 m hloubku (jáma č. 502 - obr. 2 a č. 504). Několik sond, které jím byly položeny, ho pozitivně datovaly do mladší fáze této kultury a prokázaly jeho trojnásobnou opravu (opětovné vyhloubení závěru příkopu) v poměrně krátkém časovém úseku. Jeho zánik a zasypaní lze po opuštění sídliště spojit s intenzivním působením eroze, která ho z nedalekého návrší zanesla mohutnými horizonty štěrku a písku. Druhý příkop se podařilo zachytit jak při plošném odkryvu v rámci rozšíření komunikace, tak při prodloužení inženýrských sítí. Jeho šířka byla od 1,5-2 m a hloubka také 1,5-2 m. Přitom se podařilo, alespoň přibližně, vypočítat jeho průměr, který činí 75-80 m a jedná se tedy s největší pravděpodobností o rondel. Je nutné zdůraznit, že se jedná o nejseverněji zjištěné hrotité příkopy a první archeologicky doložený příklad tzv. rondelové architektury na střední Moravě.

Za unikátní lze považovat zjištění tzv. „minitellu“ v jedné z nejvyšších poloh na lokalitě. V průběhu období cca 1000 let se zde vytvořil až 75 cm mocný sled vrstev od LnK do KNP. Na tomto místě se také nacházel dům, který dle stratigrafie a okolních skutečností byl zařazen do fáze IIa MMK. Byl orientován S-J a měl rozměry 7,5x4 m, se vstupem na severní stranu. Jedná se o jediný doposud prozkoumaný dům na střední Moravě (obr. 3). Pro rozsah osídlení jsou důležitá i další pozorování. V rámci výzkumu nám byl předán keramický materiál z objektu IIa MMK, který byl porušen rýhou pro přípojku vody. Tato jáma se nachází na západním rozhraní intravilánu a extravilánu obce. Další dva objekty (jáma a hliník) se podařilo zdokumentovat a ověřovat při rekonstrukci sítě nízkého napětí na jižním okraji trati „U pláničky“. Jsou též zařazeny do fáze IIa MMK. Tyto poznatky nám umožňují odhadnout rozsah sídelní aglomerace na 300x300 m. Tento rozsah navozuje otázku fázovitosti osídlení, které ovšem může být rozpoznáno po zpracování archeologického materiálu.

Zdeněk Čižmář, ÚAPP Brno

Resumé:

Seloutky (Bez. Prostějov). „U pláničky“. Neolithikum - I.BK. STBK, MÖG. Siedlung. Rettungsgrabung.